

Testa även fullvaccinerade med luftvägsinfektion (publicerad på DN Debatt 2021-10-22)

Den 14 oktober meddelade Folkhälsomyndigheten att för dem som tagit två sprutor vaccin ska rekommendationen att vid symptom på luftvägsinfektion testa sig för covid-19 inte längre gälla.¹ Med andra ord: sjuka fullvaccinerade utanför sjuk- och äldrevården rekommenderas inte längre att testa sig. Detta gäller från 1 november.

Det är en anmärkningsvärd åtgärd, som innebär att Sverige i mångt och mycket går tillbaka till den situation som rådde i början av pandemin, då testning i vårt land i princip bara genomfördes av sjukhusinlagda, trots WHO:s rekommendation att ”testa varje misstänkt fall”.²

Man kan fråga sig varför detta beslut nu tagits. Det kan knappast förklaras med bristande testningsresurser eller överbelastning av systemet. Israel, med en befolkning på 9,2 miljoner, testar varje dag lika många personer som Sverige testat på en vecka! Och detta trots att man i Israel för närvarande har en lägre andel positiva test än Sverige (1,4% jämfört med 3%).

Endast Folkhälsomyndigheten kan förklara varför detta beslut tagits. Men konsekvenserna är uppenbara:

För det första: Ju fler som vaccinerar sig i samhället, desto större andel av covidfallen är så kallade genombrottsinfektioner – infektioner hos fullvaccinerade. Under perioden 12 september till 10 oktober var 32% av de tyska covidfallen i åldrarna 18-59 år fullvaccinerade, och bland personer över 60 år var hela 55% av covidfallen fullvaccinerade.³

Med andra ord innebär Folkhälsomyndighetens nya rekommendation att en stor andel av fallen ute i samhället förblir odiagnostiserade. Och den andelen ökar hela tiden.

Detta får givetvis konsekvenser inte endast för individen, utan också för hennes omgivning, och för samhället i stort. Hur ska man kunna smittspåra om man inte vet om den sjuka har covid-19? Hur ska man kunna hitta och bryta smittkedjorna?

För det andra: Hur ska Sverige nu kunna ha en vederhäftig covid-statistik? Om vi inte testar människor med symptom, hur ska vi, och vår omvärld, då kunna veta hur Sverige klassas på europeiska smittskyddsmyndighetens covidkarta?

För det tredje: Om vi inte testar sjuka fullvaccinerade ute i samhället riskerar vi att först sent upptäcka eventuella genombrottsmutationer, som inte vaccinering och tidigare immunitet biter på.

För det fjärde: Någon covid-19-diagnos kommer ju nu som regel inte att ställas på fullvaccinerade ute i samhället, eftersom de inte rekommenderas att testa sig. Men inte heller deras ovaccinerade hushållskontakter rekommenderas att testa sig eller stanna hemma om de inte själva har symptom. Åtminstone går inte detta att utläsa i Folkhälsomyndighetens nya anvisningar.⁴

Detta förefaller i realiteten vara en återgång till ett tillstånd som rådde under nästan hela 2020, då Sverige, till skillnad från andra länder, anmodade symptomfria kontakter till covid-patienter att inte isolera sig.⁵ Och konsekvenserna blir ännu större när det gäller den nu dominerande deltavarianten. Medan det ursprungliga viruset var smittsamt från ett par dagar innan den smittade fick symptom, och som mest smittsamt vid symptomdebut, så är

deltavarianten *som mest smittsam* två dagar innan symptom.⁶ Med andra ord är det de ännu symptomfria som smittar mest.

För det femte: Man har anledning att fråga sig om denna nya rekommendation är i enlighet med smittskyddslagen. Covid-19 är klassad som en samhällsfarlig smitta, och därmed råder anmälningsplikt. En grupp jurister har nyligen i en debattartikel i tidningen Altinget tagit upp Folkhälsomyndighetens tidigare åsidosättanden av anmälningsplikten vid misstänkt covid-19.⁷ Denna fråga bör komma upp till diskussion.

Det finns nu i alla samhällen en längtan efter att återgå till något slags normaltillstånd, efter ett och ett halvt år av inskränkningar. Men att låta människor leva mer normala liv är en sak, att skyla smittspridning och låtsas som om den inte finns något helt annat.

I rådande läge bör vi snarare öka än minska testningen och smittspårningen – och även rekommendera snabbtester – så att vi nu, när samhället öppnat upp, kan balansera detta med en fullödigare kunskap om var smitthärdarna finns, och ett effektivt brytande av smittkedjorna. Ingen tjänar på att vi än en gång navigerar i blindo.

För *Vetenskapsforum covid-19*:

Anders Vahlne, professor emeritus och f d chefsöverläkare i klinisk virologi, Karolinska institutet och sjukhuset

Anders Wahlin, professor emeritus i hematologi, Umeå universitet

Andrew Ewing, professor i molekylärbiologi och kemi, Göteborgs universitet

Björn Olsen, överläkare, professor i infektionssjukdomar, Uppsala universitet

Cecilia Söderberg-Nauclér, professor i mikrobiell patogenes, Karolinska institutet

Claudia Hanson, associate professor, global public health, Karolinska institutet

Emil J Bergholtz, professor i teoretisk fysik, Stockholms universitet

Fredrik Elgh, överläkare och professor i virologi, Umeå universitet

Gunnar Klein, läkare och professor, Örebro universitet

Gunnar Steineck, senior professor i klinisk cancertepidemiologi, Göteborgs universitet

Jakob Svensson, tekn dr, vetenskaplig dataanalys, Max Planck-institutet, Greifswald

Jana Bergholtz, PhD, europeisk patientföreträdare för sällsynta sjukdomar

Jens Stilhoff Sörensen, docent och lektor i globala studier, Göteborgs universitet

Johanna Höög, docent i cellbiologi, Göteborgs universitet

Leif Bjermer, seniorprofessor, specialist i lungmedicin och allergologi, Lunds universitet

Lena Einhorn, med dr i virologi

Olle Isaksson, professor emeritus i endokrinologi, Sahlgrenska universitetssjukhuset

Sigurd Bergmann, professor emeritus, Norwegian University of Science and Technology

Stefan Einhorn, professor i molekylär onkologi, Karolinska institutet

Stefan Hanson, infektionsläkare, fil dr i internationell hälsa

Åke Gustafsson, med dr i virologi, tidigare chef för mikrobiologi och vårdhygien, Region Gävleborg och Region Uppsala

Åke Lundkvist, professor i virologi, Uppsala universitet

---

¹ <https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/utbrott/aktuella-utbrott/covid-19/skydda-dig-och-andra/det-har-galler-fran-den-1-november/>

² <https://www.svt.se/nyheter/granskning/ug/tidslinje-turerna-kring-sveriges-coronatestning>

³ <https://www.dw.com/en/fact-check-double-vaccinated-breakthrough-covid-infections/a-59523636>

⁴ <https://www.folkhalsomyndigheten.se/nyheter-och-press/nyhetsarkiv/2021/oktober/uppdaterade-rekommendationer-om-testning/>

-
- ⁵ <https://www.dn.se/debatt/26-forskare-anhoriga-till-sjuka-maste-sattas-i-karantan/>
- ⁶ <https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2021.08.12.21261991v1.full-text>
- ⁷ <https://www.altinet.se/artikel/expert-sveriges-smittskyddslag-har-inte-efterfoljts>